

Nr 66

Av herrar **Carlsson** i Stockholm och **Dahlén**, om *åstadkommande av en arbetsduglig administrativ enhet för det s. k. Stor-Stockholmsområdet.*

Bostadskön i Stockholm översteg 1956 för första gången 100 000 sökande, och den 1 oktober hade antalet anmälda stigit till 104 000. Vid ingången av 1948 noterade den kommunala bostadsförmedlingen 20 000. Åren närmast därefter växte kön med i genomsnitt 10 000 ansökningar per år.

Alla sökande saknar icke bostad. Men antalet sökande, som saknar egen direkthyrd bostad, torde nu uppgå till omkring 50 000. Eftersom envar av dessa statistiskt representerar 2,5 personer innebär detta, att antalet verkligt bostadslösa personer i Stockholm troligen närmar sig 125 000.

Till detta kommer att Stockholms stads för bostadsproduktion lämplig mark snart är helt tagen i anspråk. Från 1958 torde årsproduktionen avtaga. Bostadsbristen övergår då till att bli även Stor-Stockholms mest brännande och svårlösta problem.

För närvarande bor drygt en miljon människor i de kommunala enheter, som innefattas i begreppet Stor-Stockholm. Denna befolkning beräknas under en 15-årsperiod komma att öka med 250 000 personer. Från teknisk synpunkt möter det inget hinder att bygga bostäder för hela denna ökning. Men även om en sådan produktion visar sig genomförbar också från ekonomiska utgångspunkter, finns det ändock anledning befara att bostadskön i Stockholm under samma tid kommer att väsentligt ökas på grund av minskad boendetäthet till följd av standardutvecklingen. Det har ifrågasatts att en tredubbling av bostadskön skulle äga rum.

1955 års långtidsutredning har i sitt betänkande fäst uppmärksamheten på behovet av en mycket betydande ökning av bostadsbyggandet i Stor-Stockholm. Man konstaterar att bostadsproduktionen i stockholmsområdet inom loppet av ett par år torde öka med omkring 40 procent.

Detta stöter emellertid på stora svårigheter, bl. a. torde arbetskraftsfrågans lösande kräva en betydande inflyttning av byggnadsarbetare. Men den allvarligaste svårigheten bottnar i de svårlösta kommunala planerings- och samordningsfrågorna. Det är nämligen, anför utredningen, ett välkänt förhållande att Stockholms stads mark för bostadsbyggande inom få år är fullbyggd. Bostadsbyggandet måste då förskjutas mot de omgivande förortskommunerna. Dessa har icke alltid den kapacitet, som fordras för att snabbt genomföra planeringsarbete respektive för ett kommunalt stöd åt

uppbyggandet av en effektiv bostadsproduktion. En allvarigare svårighet uppstår emellertid genom att utbyggandet av olika förstäder måste samordnas med utvecklingen av Stor-Stockholms trafikapparat, system av vatten- och avloppsledningar samt reningsverk, skolväsende o. s. v. Regionplaneringen för Stor-Stockholm blir därmed ett akut problem, där åtminstone vissa frågor måste lösas genom omedelbara beslut och igångsättning av dyrbara anläggningar.

En av de mest brännande uppgifterna syns vara att samordna utbyggnaden av infartslederna till Stockholms city med förortsbebyggelsens koncentration i motsvarande riktningar; en planlös utbyggnad av förorterna i alla möjliga riktningar skulle ställa staden inför oöverkomliga investeringsproblem. Dessa frågor bearbetas av olika kommunala organ, delvis av regional karaktär. Men det är ett välbekant förhållande att framstegen i sådana sammanhang är långsamma. Det är långtidsutredningens uppfattning, att de aktuella frågorna endast kan lösas tillräckligt snabbt och effektivt genom ett mera aktivt ingripande från statens sida. De frågor rörande arbetskraft, kommunikationer, vatten, avlopp, elkraft, bostäder, skolor etc., som ingår i dessa problemkomplex, faller under olika departement. Staten kan påverka utvecklingen genom anslag, byggnadstillstånd och sin allmänna planläggning. Den är därigenom i en gynnsam ställning, när det gäller att genom förhandling samordna de kommunala myndigheternas beslut. Vill man tillräckligt snabbt lösa Stor-Stockholms bostadsbrist, synes enligt långtidsutredningen den enda möjliga utvägen vara, att statsmakterna i någon därför lämpad form tar ledningen i planeringen av bostadsbeståndets utbyggnad inom Stor-Stockholm. Man kan instämma i långtidsutredningens beskrivning av förhållandena liksom också i kravet på skapandet av en administrativ enhet för att råda bot på de i ett stegrad tempo påträngande svårigheterna. Inkorporering till Stockholm av de kringliggande kommunerna bör undvikas. Säkerligen kan det med statsmakternas medverkan skapas förutsättningar för enhetlighet på berörda områden utan att de nuvarande kommunala enheterna behöver ändras.

Såväl Stockholms stad som dess förorter ha på olika sätt sökt inrätta olika organ för ifrågavarande uppgifter. Stockholm har således en särskild rotel för stor-stockholmsfrågor och förorterna en gemensam planeringsdelegation. Tillsammans har Stockholm och dess förorter bildat ett regionplaneförbund. I fråga om sjukvårdens planering har landstinget i Stockholms län sin särskilda förhandlingsdelegation, medan förorternas planeringsdelegation valt särskilda förhandlingsdelegerade, som med representanter för Stockholms stad har till uppgift att förbereda och för respektive uppdragsgivares prövning redovisa riktlinjer för en samordning i interkommunala frågor, främst bostadsförsörjningen. I dagarna framläg-

ges utredningsresultaten för den regionala planeringen av trafik och bostättning. Därmed är tidpunkten inne för förhandlingar och överenskommelse rörande den framtida utvecklingen av Stor-Stockholm.

De allvarliga försök till bytesverksamhet för bostäder mellan de olika kommunerna som gjorts har icke givit önskat resultat. Varje kommun slår vakt i första hand om sina egna invånare, och några lägenheter för byten med annan kommuns medlem blir det sällan. Detta gör att många människor nu arbetar i de norra förortskommunerna och bor i södra delen av Stockholm eller vice versa. En strävan måste här vara att så långt möjligt ordna så att arbetsplats och bostad koordineras. Härigenom skulle också många svåra kommunikationsproblem lösas och befolkningen få en helt annan glädje av sin fritid än att trängas på spårvägar och bussar flera timmar om dagen. Enhetlighet vad gäller bostadsförhållanden, subventioner och annan social verksamhet, skolor och sjukhusvård borde också eftersträvas för hela stockholmsområdet. Detta borde också i många avseenden kunna verka kostnadsförbilligande exempelvis vid planering och utbyggnad av nya områden. Men för att lösa dessa frågor fordras en helt annan organisatorisk samverkan än vad som är möjligt genom samarbete.

Vi nödgas liksom långtidsutredningen konstatera, att trots allt det samarbete som bedrivs någon effektiv lösning av föreliggande frågor icke kan skönjas. Därför framstår som allt angelägnare kravet på en administrativ enhet, inom vilken frågorna kan erhålla en samlad bedömning under medverkan av berörda intressen. Initiativet måste emellertid komma från statsmakterna. Vi vill därför bringa i erinran stadskollegiets i Stockholm skrivelse till Kungl. Maj:t av den 20 juni 1950, vari hemställdes om en utredning snarast möjligt genom representanter för statsintresset och de berörda kommunerna. Som framgår av denna kortfattade redogörelse är frågorna av brådskande natur. I annat fall torde situationen bli så besvärlig, att återverkningarna på skilda områden kan befaras bli av mycket allvarlig karaktär.

Med hänvisning till vad här ovan anförts föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om snara åtgärder i syfte att åstadkomma en arbetsduglig administrativ enhet för det s. k. Stor-Stockholmsområdet, varigenom möjlighet skapas bl. a. till snabb lösning av bostadsfrågan, trafikproblemen, tillgången på skolor och sjukhus och andra i motionen omnämnda frågor.

Stockholm den 23 januari 1957

C. W. Carlsson

Olle Dahlén